

Regionální funkce a vzdělávání

Oddělení služeb knihovnám

Regionální služby jsou nedílnou součástí systému veřejných knihoven kraje a jejich existence je nezastupitelná, pokud se mají knihovnické služby udržet i v malých obcích. V roce 2010 se v regionálních službách promítla úsporná finanční opatření, což způsobilo pokles výkonnosti systému. Kvalitativní úroveň služeb byla opět všeobecně kladně hodnocena knihovníky vesnických knihoven i jejich zřizovateli. Nejžádanější službou stále zůstává nákup a cirkulace výměnných fondů. Pro rozvoj úrovně nabídky veřejných knihovnických a informačních služeb je důležité vzdělávání knihovníků, poradenská služba, praktická pomoc při revizích, rozvoj použití internetu a webu i propagace knihoven a četby mezi veřejností.

Základním nástrojem moderní komunikace s obsluhovanými knihovnami jsou webové stránky s informacemi pro knihovny. Pověřené knihovny postupně rozšiřují objem informací na webu pro knihovníky, přidávají novinky a odkazy, inzerují zde vzdělávací akce a zpřístupňují metodické návody. Vedení kvalitních webových stránek je pracovně náročné, ale poskytuje nové možnosti metodiky a spolupráce knihoven, např. nahrazuje řadu jednotlivých, také časově náročných konzultací a informací.

Samostatný oddíl informací pro knihovny mají na svých webových stránkách všechny pověřené knihovny:

<http://www.knihovnahk.cz/>

http://knihovna.jicin.cz/informace_pro_knihovny.htm

http://www.mknachod.cz/index.php?action=for_library

<http://mk.kostelecno.cz/1.1-uvod>

<http://www.kulturark.cz/knihovna/knihovny-regionu.php>

<http://www.mktrutnov.cz/informace-pro-knihovny>

Nově se objevily informace věnované knihovnám i na stránkách knihoven, které se podílejí na střediskových službách, např. MěK Nové Město n. M.:

http://www.knihovnanm.cz/regio_sluzby.html

V nabídce vzdělávání roku 2010 bylo o 2 akce méně než v předešlém roce, z dotace na regionál. funkce bylo financováno 84 % kurzů. Akci s přesahem do jiných regionů uskutečnila pověřená knihovna v Jičíně (15. ročník Knihovnické dílny v rámci festivalu Jičín – město pohádky) a krajská knihovna (celostátní seminář s mezinárodní účastí Knihovnický tisk + výstava knihovnických časopisů).

Nabídku vzdělávacích akcí využilo 61 % knihoven. Účast knihovníků na vzdělávacích akcích naráží na problémy s motivací k celoživotnímu vzdělávání, které není vyžadováno pro udržení pracovního místa ani se neprojevuje v lepším finančním ohodnocení. Další problémy vyplývají ze zajištění provozu knihovny s jedním pracovníkem v den školení a z rozdílnosti zavíracích dnů knihoven. Kratší vzdělávací aktivity bývají součástí porad a aktivů, velmi dobře jsou přijímány vzdělávací akce spojené s exkurzemi nebo praktickými ukázkami. Přehled vzdělávacích kurzů je uveden v dílčích zprávách pověřených knihoven.

Počet porad je stabilní již několik let, součástí porad profesionálních pracovníků i aktivů vesnických knihoven bývají kratší vzdělávací aktivity.

Následující tabulka podává přehled akcí v jednotlivých regionech:

Oblast (bez krajské knihovny)	Počet vzdělávacích akcí	Počet vyuč. hodin na 1 vzdělávací akci	Počet účastníků 1 vzdělávací akce
Hradec Králové	8	4,9	24
Jičín	21	2,4	14
Náchod	4	2,8	14
Kostelec n. Or.	4	1,5	3
Rychnov n. Kn.	1	2,0	16
	1	4,0	8

Na celokrajské úrovni byly zorganizovány celkem 3 vzdělávací akce. Menší aktivita byla způsobena dlouhodobou nemocí vedoucí oddělení služeb knihovnám, která oblast vzdělávání na úseku oddělení služeb knihovnám garantuje. Základního, třicetihodinového kurzu (6 výukových dnů) se zúčastnilo celkem 11 účastníků. Celostátního semináře Knihovnický tisk, který byl doplněn výstavou knihovnických časopisů, se z regionu zúčastnilo 17 knihovníků. Semináře Měření spokojenosti uživatelů se z našeho kraje zúčastnilo 20 knihovníků.

Dále proběhlo 9 exkurzí odborné veřejnosti s celkovým počtem 224 účastníků, 1 porada ředitelů pověřených knihoven, 2 porady metodiků pověřených knihoven, 1 porada k zajištění regionálních funkcí na území okresu Rychnov nad Kněžnou a 4 jednání redakční rady knihovnicko--informačního zpravodaje U nás.

V okrese **Hradec Králové** byla již tradičně věnována pozornost webovým stránkám knihoven a byl zorganizován již 6. ročník soutěže o nejlepší webovou stránku „...web sem, web tam...“. Za účasti 25 knihovníků proběhl v dubnu aktiv knihovníků. Pro vedoucí profesionálních knihoven bylo připraveno celkem 5 porad, které byly vždy doplněny odborným programem. Byl zorganizován i konzultační den k podávání grantových žádostí VISK 3, kterého se zúčastnily 3 knihovny. Dále byly pro knihovníky připraveny 2 tematické exkurze spojené s návštěvami knihoven: Záhady minulosti - po stopách Václava Hanky do Hořiněvsí a do Dvora Králové nad Labem a Kurz severozápad – za uměním a za Erbenem do Hořic a do Miletína. Ve spolupráci s hudebním oddělením jsou pořádány tzv. komponované pořady, které patří mezi inspirativní vzdělávací akce (např. Jaro s Máchou, Retro Vánoce apod.).

Počet vzdělávacích akcí na **Jičínku** se zvýšil a v současné době je v regionu bezkonkurenčně nejvyšší. Nižší počet účastníků vysvětlují pracovnice zejména tím, že se zaměřily na proškolení práce s počítačem a zejména s KPWin-SQL: tato školení provádějí individuálně v malých skupinkách (Psaní na PC všemi deseti, Počítačový kurz Excel a Word, Využívání on-line katalogu pro MLK, Program KPWin-SQL pro malé knihovny a zpracování fondu, Šablona webu pro malé knihovny - webknihovny.cz, Práce s digitální fotografií pro tvorbu webových stránek, Statistika a elektronický deník, Článeková databáze „Anopress“ ...). Dále byl zorganizován 1 aktiv, kterého se zúčastnilo 21 knihovníků. Přednášky o komiksu se zúčastnilo 17 zájemců. Pro knihovníky byla připravena i ukázková hodina pro práci s dětským čtenářem a několik exkurzí (po knihovnách regionu, do Národní technické knihovny a cyklovýlet spojený s exkurzemi do knihoven a literárních muzeí). Pracovnice pověřené knihovny se také pravidelně zúčastňují vzdělávacích akcí organizovaných nejen v kraji, ale i na celostátní úrovni.

I v **Náchodě** se snaží, aby „jejich“ knihovníci byli fundovaní a nechyběli jim aktuální informace týkající se výkonu jejich práce. Každý rok se konají pravidelné porady vedoucích městských knihoven, kde jsou informace zprostředkovány. V loňském roce se konaly tři: v březnu, v září a v listopadu. Probíraly se výsledky statistiky, plnění standardů veřejných knihovnických služeb, úkoly vyplývající z regionálních funkcí, průzkumy spokojenosti uživatelů, webové stránky knihoven a použití šablony webu pro malé knihovny. Knihovníci si vyměňují zkušenosti z akcí, které pořádali, referují o aktualitách z knihovnických akcí, kterých se účastnili. Hostem na prosincové poradě byla paní Ladislava Zemánková (NK Praha), která mluvila o statistice knihovnických činností. Součástí vzdělávacího cyklu profesionálních knihovníků náchodského okresu byla přednáška spojená s besedou na téma "Komiks a jak ho číst". Lektorem byl Ondřej Müller, programový ředitel Albatros Media, a. s., překladatel z němčiny a angličtiny, editor, autor komentářů ke sci-fi literatuře.

Na **Kostelecku** proběhly 2 porady neprofesionálních pracovníků, které byly zaměřeny na statistické vykazování, informace o Jednotné informační bráně, hledání v katalogu a na obsluhu webových stránek. Zástupci profesionálních knihoven se také sešli 2x a na programu bylo financování regionálních funkcí, spolupráce na kulturních akcích a stav malých knihoven regionu.

I na **Rychnovsku** byla snaha zajistit vzdělávání knihovníků a jejich informovanost o aktuálním vývoji knihovnictví. V dubnu uspořádala Městská knihovna v Dobrušce školení ke katalogizaci v programu Clavius. V listopadu se konala porada dobrovolných knihovníků, na které byli proškoleni ve statistice. Postupně se mění věková struktura dobrovolných knihovníků v neprofesionálních knihovnách; mladší a pracovně vytižení knihovníci zvládají základní obsluhu počítačů v knihovnách a nemají čas ani zájem absolvovat různá školení.

V **Trutnově** proběhly 2 porady vedoucích profesionálních knihoven, kde byly podrobně probírány aktuální informace z oblasti knihovnictví, účetnictví a vnitřních směrnic. Také bylo zorganizováno školení týkající se meziknihovní výpůjční služby. Pro neprofesionální pracovníky knihoven jsou organizována individuální školení zaměřená dle potřeby na práci s knihovnickým programem, obsluhu počítače, využívání internetu, založení webové stránky a její aktualizaci. Školení probíhají nepravidelně během roku a loni bylo knihovníkům věnováno celkem 120 hodin.

Článek byl připraven na základě informací získaných z výročních zpráv o výkonu regionálních funkcí, které zpracovali zástupci jednotlivých pověřených knihoven. Celé zprávy budou vystaveny na webu Studijní a vědecké knihovny a můžete se s nimi seznámit.

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz